

zůstane totožnost Bauerových exsikátů (přinejmenším těch, které jsou uloženy v herbářích PR a PRC) sporná.

Sporný však naštěstí nezůstane výskyt *Gymnostomum viridulum* v ČR. Autorovi článku se podařilo nalézt zcela typickou položku tohoto druhu mezi sběry Dr. Z.Hradíka, a to z následující lokality: Ivančice: Alexovice - rezervace „Pekárka“ nad silnicí do Řeznovic, vlhké slepencové skály, 220 m, 17.4.1995 leg. Z.Hradílek [sub *Gymnostomum aeruginosum* Sm.]. Jde zatím o jediný ověřený doklad druhu *G. viridulum* z našeho území; lze však předpokládat, že mezi poměrně velkým množstvím herbářového materiálu rodu *Gymnostomum* budou nalezeny i další položky.

Na závěr ještě uvádím hlavní znaky odlišující *G. viridulum* od ostatních našich druhů rodu *Gymnostomum*: rostliny jsou velice drobné, 1-5 mm vysoké, s listy 0,3-0,5(-0,7) mm dlouhými, vejčitými až podlouhle vejčitými (2-4 : 1), slabým žebrem (25-35 μ m) a zejména vřetenovitými dvouřadými gemami, které se hojně tvoří v paždí listů, v agarové kultuře a vzácně v přírodě i na rhizoidech.

Literatura

- Whitehouse H. L. K., Crundwell A. C. (1991): *Gymnostomum calcareum* Nees et Hornsch. and allied plants in Europe, North Africa and the Middle East. - *J. Bryol.* 16: 561 - 579.
 Zander R. H. (1977): The tribe Pleuroweisiae (Pottiaceae, Musci) in Middle America. - *The Bryologist* 80: 233 - 269.

MECH *BRACHYTHECIUM TRACHYPODIUM* (BRID.) B.S.G. NA SLOVENSKU

The moss *Brachythecium trachypodium* (Brid.) B.S.G. in the Slovak Republic

Zdeněk P i l o u s

Komenského 443, 513 71 Hostinné, Česká republika

Abstract: The subarctic-alpine moss species *Brachythecium trachypodium* (Brid.) B.S.G. was found in the High Tatra Mts. (Slovakia) in 1904 for the first time and since then has been considered as a very rare species here. The author of the present paper collected this species as well as other rare taxa of section *Velutina* De Not. *Brachythecium velutinum* (Hedw.) B.S.G. var. *graniticum* (Guemb.) Moenk. at several localities of the Belianské Tatry Mts. in the period 1952-1981.

Subarktisko-alpínský druh *Brachythecium trachypodium* (Brid.) B.S.G. se sporadicky vyskytuje ve většině evropských vysokých hor (zvláště Skandinávie, Alpy), dále jeho areál zasahuje na Svalbard, Kolu, do oblasti horního toku Leny, Přední Asie, na Kavkaz a do Himaláje, jakož i Alžírka, Grónska a Kanady (cf. Duell 1985, Podpěra 1954).

Taxonomicky je tento druh řazen do sekce *Velutina* De Not. zahrnující většinou drobnější, štíhlé druhy (v Evropě se vyskytuje celkem 8 druhů této sekce). *B. trachypodium* je blíže příbuzný nejrozšířenějšímu druhu této sekce - *B. velutinum* (Hedw.) B.S.G., od něhož se liší užšími a delšími buňkami listů, žebrem lístků větevních, které je pouze zřídka zakončeno trnem a většími, výrazně papilnatými sporami. Kromě nominátní variety je některými autory (např. Duell 1995) rozlišován i taxon *B. trachypodium* (Brid.) B.S.G. var. *payotianum* (Boul.) Moenk. (= *B. payotianum* Schimp. ex Boul.) uváděný dosud pouze z bývalého Československa, Francie a Švýcarska. Domnívám se však, že jde pouze o slabou a často těžko rozlišitelnou formu druhu *B. trachypodium*.

První údaj o výskytu *B. trachypodium* na Slovensku publikoval až Mönkemeyer (1927). Jde o Rieherovy sběry z Vysokých Tater, a to z lokality Kvetnica na svazích Gerlachova štítu z roku 1904. Dalším údajem ze Slovenska je pak Krajínův nález tohoto druhu (determinován jako taxon *B. payotianum*; viz pozn. výše) z Mlynské doliny - sedlo pod Solískom a Malé Studené doliny - pod Téryho chatou z r. 1933. Více údajů o výskytu v Tatrách není, proto byl tento druh považován za velmi vzácný. V poslední verzi soupisu slovenských mechorostů

(Kubinská et Janovicová 1996) je mimochodem druh *B. trachypodium* zařazen do kategorie „I - indeterminate“.

V Belianských Tatrách jsem tomuto druhu věnoval zvýšenou pozornost, neboť v literatuře bývá často uváděn z bazických substrátů, zvláště pak vápenců, při ústích horských jeskyň. Ve Vysokých Tatrách se jej ostatně podařilo Krajinovi objevit také na bazických mylonitech. Výsledkem této mojí snahy je přehled lokalit s výskytem *B. trachypodium* v Belianských Tatrách:

Hřeben Hlúpy-Jatka (leg. J.Suza 1933). - Pod vrcholem Nového v. (1952 leg. Z.Pilous). - Jatka (1954 leg. Pilous). - Alabastrová jaskyňa (1954 leg. Z.Pilous). - U jeskyňky v Tristarské dolině (1955 leg. Z.Pilous). - Závěr Tristarské doliny (1961 leg. Z.Pilous). - Jaskyňa Spiš Michalova (1956 leg. Z.Pilous). - Horná a Prostředná jaskyňa na Novém (1961 leg. Z.Pilous). - Dolina Nového (1961 leg. Z.Pilous). - Velký Košiar (1961 leg. Z.Pilous). - Bujačí (1981 leg. Z.Pilous).

Taxon *B. trachypodium* (Brid.) B.S.G. var. *payotianum* (Boul.) Moenk. jsem přitom v příbližných formách sbíral na lokalitách Horná a Prostředná jaskyňa na Novém a jaskyňa Spiš Michalova.

Při své první karpatské cestě v r. 1874 sbíral Limpricht u jeskyně na Novém i *B. velutinum* (Hedw.) B.S.G. var. *graniticum* (Guemb.) Moenk. [sub *Brachythecium vagans* Milde], tedy vzácnější taxon řazený také do zmíněné sekce *Velutina*. Dobře je od ostatních taxonů odlišen tvarem lístků lodyžnic se srdčité větvičce bází s náhlým přechodem do kopinaté čárkovité špičky. Sám jsem jej po zhruba 80 letech opětovně sbíral na Novém (1952, 1955). Roste však také

v Nízkých Tatrách v Demänovské dolině u jeskyně Okno. Lze předpokládat, že se vyskytuje hojněji, ale bývá s největší pravděpodobností přehlížen.

Do okruhu těchto taxonů náleží též poněkud problematický taxon *Brachythecium tatrae* Zmuda nom. nudum vyskytující se v okolí Alabastrové jaskyně, kde jsem jej také sám sbíral.

Literatura

- Duell R. (1985): Distribution of the European and Macaronesian mosses (Bryophytina). Part II. - Bryol. Beitr., Rheurdt 5: 110-232.
- Krajina V. (1933): *Brachythecium trachypodium* (Funk.) Br. eur. var. *payotianum* (Schpr.) Moenk. ve Vysokých Tatrách. - Věda Přír., Praha, 14(4): 120-121.
- Kubinská A. et Janovicová K. (1996): A second checklist and bibliography of Slovak Bryophytes. - Biológia, Bratislava, 51, suppl. 3: 81-146.
- Mönkemeyer W. (1927): Die Laubmoose Europas IV. - In: Rabenhorsts Kryptogamen-Flora..., 960 p., Leipzig.
- Podpěra J. (1954): *Conspectus muscorum europaeorum*. - 697 p., Nakl. ČSAV, Praha.

DOPLNĚK K MECHOROSTŮM JEŠTĚDSKÉHO HŘBETU

Additions to the bryoflora of the Ještědský hřbet Mts. (N Bohemia)

Hana Franklová

Botanické oddělení Národního muzea, 252 43 Průhonice, Česká republika

Abstract: A short list of bryophytes of the Ještědský hřbet Mts. (N Bohemia) with additions to the previously published bryofloristic paper (Franklová 1995) is given.

V letech 1994-95 jsem pokračovala v bryofloristickém průzkumu Ještědského hřbetu v rámci projektu "Základní přírodovědecký průzkum Ještědského hřbetu", zadaného Okresním úřadem v Liberci Severočeskému muzeu. Navštívila jsem další lokality, kde se podařilo potvrdit výskyt dvaceti druhů uváděných dosud z území pouze z jiných lokalit a šest druhů bylo nalezeno pro území nově. Protože zpráva nebyla dosud publikována, chtěla bych v tomto drobném příspěvku doplnit údaje o rozšíření mechorostů, které byly nedávno souborně publikovány (Franklová 1995).